

Starka intryck när Sisters Academy gör **TAKE OVER** på skola i Simrishamn

TEXT OCH FOTO ULRIKA VON SCHANTZ

ENTRÉN TILL GYMNASIESKOLAN

Nova Academy i Simrishamn är inhöjd i svarta spetsgardiner. Två "portvakter" – en han och en hon – klädda i vita överdelar och svarta långkjolar, tar vänligt emot oss. Från övervåningen hänger ett rosa sidentyg, vackert draperat runt ett räcke; som att stiga in i en sagoscenografi med magisk touche. Portvakterna tar oss mjukt i hand och ber oss på engelska att blunda. Så lotsar de oss varsamt in skolans ljushall. Jag blundar först nyfiket, men behöver gå på toaletten, så jag stretar emot lite och kisar försiktigt. Då stannar min ledsagare upp och visar mig vägen dit. Där i de små utrymmena lyser ljuset dunkelt men intensivt rött, blått och gult – jag ser lite underlig ut i spegeln. När jag är färdig möts jag återigen av min ledsagare som ber mig att blunda för att lotsas vidare. Några meter till i famlande mörker, så får jag öppna ögonen. Jag har nått den första anhalten, hos "the Octopussy," en varelse helt klädd i svart med åtsmitande helkroppsoverall och flor för ansiktet. Hon har svarta lackstövlar som når över knäna och skyhöga, spetsiga klackar. Klackarna är så höga och smala att hon måste ta sig fram på en stol med små hjul eller med hjälp av kryckor när det behövs. Först blir jag osäker på om hon faktiskt inte kan gå, men sedan transformeras hon till en svart bläckfisk som, med sina två armar, två ben och fyra rullande stolsben, pulserande simmar fram i lufthavet... Medan vi väntar på den guide som ska visa oss runt i skolan, ser vi hur den ena efter den andra besöka-

ren lotsas in i hallen, med mer eller mindre slutna ögon. En del tycker uppenbarligen att det är otäckt och hukar skyggt, medan andra verkar modigare. Vissa avböjer 'äventyret' och går bredvid med öppna ögon. Jag ser mig omkring. Utmed ena hallväggen står ett långt matbord med stolar under ett tak av svart spets. På bordet finns växter och vackra kålhuvuden. Överallt är det gamla möbler och mängder av fantasieggande objekt utplacerade. Det känns lite som att vara

Alice i Underlandet, och samtidigt hemma hos den exentriska Familjen Addams – som om vad som helst kan dyka upp när som helst. Jag kommer på mig själv med att söka med blicken efter "the Thing", den där levande handen de hade i en låda...

Snart dyker vår guide upp: "the Untamed". Hon har brun päls och gamla damskor, stödjer sig på en käpp och har blå, genombruten halvmask över panna och näsa, med öppningar för ögonen. Ibland kastar hon

sitt bruna hår över ansiktet så det är svårt att veta om hon är bak eller fram. Vi följer henne på led ut genom byggnaden för en liten vandring på gatorna till skolannexet nere i hamnen. Hon ber hälften av oss blunda medan vi går, medan hälften är våra ledsagare. Väl framme visar hon oss ett rum där elever arbetar med matematik till meditativ musik i ett dunkelt blått ljus och med ett akvarium i blickfånget. I rummet bredvid samsas rasslande girdlander i silver, blått och

grönt med konstgjorda kroppsdelar avsedda för anatomiundervisning, allt till suset av en mild, konstgjord vind...Innan vi ska vända tillbaka – hälften av oss famlande med slutna ögon – får vi ta en titt in ett klassrum, prytt av ett konstgjort skelett, som nu är en sovsal med rader av våningssängar. Där sover de på nätterna – the Untamed, the Octopussy, the Sister och alla de andra performance stuff's poetic selves...

Under två veckor i februari-mars 2016 genomfördes det fullskaliga experimentet "Sisters Academy – The Takeover" av performancegruppen Sisters Hope i samproduktion med Malmö Inkonst på, och med, Nova Academy i Simrishamn. Det inledande stycket ovan är från mitt besök på gymnasieskolan när de hade Öppet hus och i invitationsbladet till detta kunde nedanstående läsas:

"For all the students and teachers the school will transform into a

parallell universe – The classrooms will be lighted differently, soundscapes will be drifting in the hallways and a special dress code will be introduced. All is created in order to explore and facilitate a framework that allows a more sensuous and poetic mode of learning, being and being together."

Ja, skolan var verkligen **transformerad till ett estetiskt universum**. Första gången jag besökte den var under sportlovet när

performancegruppen och lärarna arbetade med att ställa allt i ordning. Det hade kommit lastbilar från Danmark med möblemang, kläder och prylar som skulle användas för att inreda de ordinarie klassrummen och skolutrymmena till olika, konstfulla tablåer, kopplade till de olika artisternas verksamhet under veckorna. Det rådde febril rörelse över allt för att få det hela på plats. Jag tänkte i mitt stilla sinne: Vilken plats konst tar! Vilket arbete att skapa ett estetiskt universum! Så många saker!

Första gången jag stötte på projektets konstnärliga ledare, Gry Worre Hallberg, eller hennes "poetic self" *the Sister* – var på Drama Boreale i Silkeborg där hon höll en key note. Jag blev fascinerad av Sisters Hope's poetiska och estetiska budskap och hur vi alla, trötta konferensdeltagare i storgrupp, under en meditativ stund leddes i att söka efter vårt eget "poetic self". Men mest fascinerades jag av att Sisters faktiskt genomfört en TAKE OVER på ett par skolor i Danmark, och kom att tänka på vilka skolor i Sverige som skulle vara modiga nog att göra något liknande. Det är ett radikalt experiment att sätta den ordinarie rektorn och skolvardagen på undantag, till förmån för Sisters ledning, deras estetiska transformation av skolan och specifika projektramar. Som dramapedagog, tidigare verksam i skolan, och numera dramalektor i en akademisk kontext, tänkte jag att Sisters Hope's manifestationer var väl utopiska, men the Sister hävdade det motsatta.

Deras projekt i korsningen mellan performancekonst, forskning, pedagogikutveckling och aktivism är ett medvetet arbete för ett "sensuous society" med ett ekoholistiskt synsätt, i syfte att motarbeta ett allt hårdare samhällsklimat där vinstintressen styr.

Så plötsligt fick jag syn på att en skola i Sverige, nämligen Nova Academy i Simrishamn, var beredd att genomföra en "takeover"! Det fanns i alla fall **en modig skola här i Sverige!**

◀ Jag blev full av frågor: Vad kan en dylik manifestation på en skola under två veckor få för effekter? Vad händer efteråt? Vad händer med undervisningen i ämnena under de här betingelserna? Vad tar lärare och elever med sig? Vad vill en skolledning uppnå med ett sådant här radikalt projekt och hur implementeras det? Vad blir det för uppföljning? Etcetera, etcetera. Snabbt kontaktade jag flera personer för att höra om jag kunde få följa projektet några dagar, och om jag kunde få träffa såväl den konstnärliga ledaren Gry som projektledaren på skolan och rektorn för samtal. Till min glädje bejakade de alla min önskan. Med lite efterforskning kunde jag också konstatera att Nova Academy är ett relativt litet, nytt gymnasium som är angelägen om att ligga i framkant. Som projektledaren på skolan uttrycker det på INKONST:s hemsida:

”På Nova Academy har vi en vilja att ständigt utvecklas, ligga i framkant, vara modiga, lyhörda och flexibla, något som vi tror Sisters Academy kan bidra med i allra högsta grad. Att få uppleva The Takeover på vår skola är en fantastisk möjlighet /.../”.

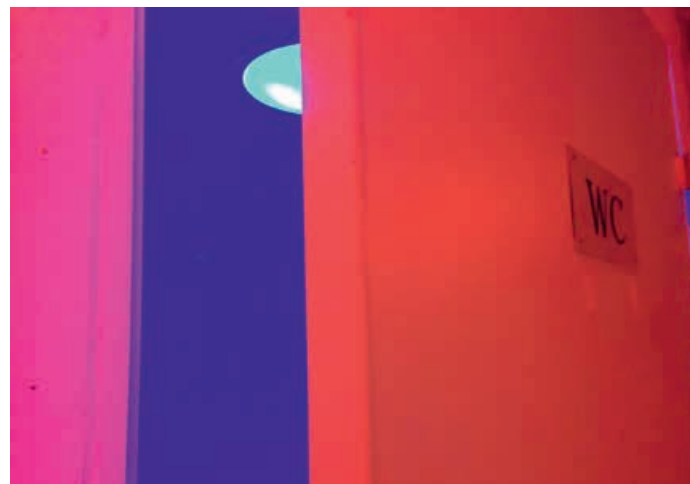
Och vidare skriver skolans rektor på samma hemsida:

”Kreativitet och inspiration är skolans huvuduppgift. Genom Sisters Academy hoppas vi utmana våra arbetssätt och föreställningar om lärande och förhoppningsvis hitta nya vägar till än mer inspirerande och kreativ undervisning.”

När jag kom tillbaka för att dels delta några dagar, dels samtala med olika personer, var nästan alla vanliga bord och stolar borta. I stället var där soffor, små kafébord, draperade tält, tyger, kuddar och mjuka mattor. Elever och lärare satt eller låg oftast på golvet vid undervisning. Dunkel eller färgstark ljussättning, videoloupar, pussel, papper och pennor, växter, naturelement, meditativa musiklingor i alla rum.... Studenter, lärare och besökande forskare hade fått vackra böcker att skriva i om sina upplevelser, för att sedan ge dem tillbaka som gåva till The

Sisters Academy's lilla, fina arkiv. Även detta transporterades till skolan vid the Takeover och fick ett eget litet avskilt utrymme som vaktades och vårdades ömt av *The Link*. Ännu var det inte digitaliserat, utan i form av handskrivet material och andra artefakter. *The Sister*, som agerade rektor under den här tiden, hade ett eget 'kontor', helt öppet på ett podium i en stor samlingshall, där det också pågick undervisning av olika slag. Där fanns en soffa och några fåtöljer, ett bord med allehanda gotter och en fin servis med en kanna ur vilken serverades aromrikt té. Allt var mycket omsorgsfullt arrangerat, och varje artist – som namngavs utifrån sitt "poetic self" – hade sin specifika tablå, dit eleverna också kunde gå för ett samtal om de ville.

Ramarna för projektet var fast beskrivna, och enligt Sisters var det av största vikt att reglerna för vad som gällde under de två veckorna följdes. Själva manifestationen inleddes och avslutades med en ritual för alla på skolan, var och en av performanceartisterna hade sin specifika funktion och varje dag startade med en *morning gathering* på olika teman då alla förväntades delta. Oftast var dessa ledda av The Sister och performanceartisterna, men det fanns också tillfällen då skolans lärare eller elever själva ledde dem, eftersom *the gatherings* också var menade som ett forum där deltagarna kunde dela med sig av upplevelser och erfarenheter av det lärande som skett i klassrummen. Självt fick jag bland annat erfara en gruppövning med varsam rörelse i ring och närkontakt på golvet med ögonbindel på, och en gestaltande presentation av några deltagares "poetic selves". Varje eftermiddag fanns också tid avsedd för en samling då artisterna och lärarna kunde träffas för att planera olika saker och diskutera. Några frivilliga elever lagade ekologisk frukost, lunch och middag till artisterna varje dag. Artisterna i sin tur hyllade maten med en rituell ramsa, ståendes på stolarna, innan de satte sig till bords. Välkomnad till några måltider kändes

det som att befinna sig i en Harry Potterfilm...

Så gott som alla jag talade med under de dagar jag var där var positiva eller mycket positiva till projektet. Framför allt till kravet att **alla skulle tala engelska** (bra övning inför det nationella provet!) och – inte minst – till förbudet mot datorer och mobiler som rådde under the Takeover. De flesta, såväl elever och lärare som rektorn, var överens om att det påverkade stämningen i skolan. Eleverna blev mer intresserade av varandra på plats än av det som hände på sociala medier, mer ödmjuka och närvarande. Själva de estetiska iscensättningarna, den andäktiga spänningen i att inte riktigt veta vad som komma skulle, och den lite vördsamma och högtidliga stämningen påverkade eleverna till mer kärleksfullt bemötande av varandra. Många kramades i korridorerna, tog hand om varandra när känslorna spillde över. En elev sa att han nu

pratade med elever han aldrig hade pratat med tidigare; som om det ovanliga, okända och oväntade gjorde att en del elever på skolan sökte sig till varandra mer än vanligt. En del blev mer fantasifulla i sina attribut (blommor i håret och dramatisk stil som artisterna enligt den introducerade klädkoden) och prövade olika estetiska övningar och metoder på egen hand, inte minst att röra sig blundande i området. Lärarna ansåg att det var spännande och intressant med de estetiska infallsvinklarna artisterna hade på deras undervisning, och hur det påverkade de olika elevernas uttryck för lärande, men beroende av vilket ämne de hade var det mer eller mindre säkra på hur, eller om, de skulle förändra sitt fortsatta arbete i framtiden.

En sak som också var tydlig var att det var **enormt intensiva dagar** och att flera av lärarna blev trötta. Självt var jag där bara fyra dagar, men kände hur jag blev starkt

påverkad av alla intryck. Även det faktum att alla måste prata engelska under hela skoldagen inverkar på koncentrationen. Hur det var med elevernas trötthet är svårt att säga, men många ville inte gå hem när dagen var slut. Kanske berodde det på att artisterna bodde på skolan och att eleverna anade att det kunde hända spännande saker där också utanför skoltid? När jag ställde frågor till eleverna om deras upplevelser sa en att han hade lärt sig mer om sig själv på de här veckorna än på tio år! Liknande svar fick jag av flera. En del sa också att de gärna hade sett lite mer av 'sånt här' även i fortsättningen, även om de inte kunde tänka sig att det skulle vara så här fullt ut framöver: "Det skulle nog bli lite för mycket, för man lär sig mycket om sig själv, men liksom lite mindre i ämnena..." Andra sa att det var en annorlunda och intressant upplevelse, men om det var "for the better or the worse" fick framtiden utvisa.

Det som var tydligt var att det fanns skillnader på intresset hos eleverna beroende av vilken inriktning de hade. Här fanns Digital design, Natural och Social Sciences samt Arts på skolan, men även om de olika inriktningarna ofta hade samläsning i olika block, så var deras tillhörighet tydlig. Det är kanske inte så överraskande att eleverna på inriktningen Arts var de som visade störst entusiasm. Likaså kunde jag uppfatta att det var enklare och mer stimulerande för vissa lärare i sina respektive ämnen att tillgodogöra sig nya undervisningsidéer via projektet. Intressant nog så var det estetiska ämnen som scenisk framställning och sång och musik som påverkades minst, kanske beroende av att de höll på med produktioner som det var svårt att intervjua i.

Jag fick också möjlighet att intervjua några nyckelpersoner när the Takeover var slut, och jag har en del datamaterial som är under bearbetning, medan jag

väntar på en del annat, så några forskningsresultat är det inte läge att presentera här. I detta nu vill jag bara tacka alla inblandade för möjligheten jag fick att följa detta spännande och utmanande projekt några dagar. Och det är positivt att det finns modiga skolor som är beredda att utmana sin egen dagliga verksamhet genom

ett sådant här radikalt estetiskt projekt. Inte minst är jag väldigt intresserad av vilka lärdomar alla inblandade dragit! Och ja, jag hann skriva lite i den vackra anteckningsboken jag fick av the Link och likaså lämna den som gåva till arkivet. Jag hann också skaffa mig ett eget "poetic self" – **Attention.** ■

Norge på hugget

RAD:s motsvarighet i Norge – Drama og teaterpedagogene – gick 27 september till aktion för att få in drama/teater i grundskolan. Politiker och media var inbjudna till öppen dramaundervisning i 70 klassrum. Parallellt publicerades en rapport *Drama/teater i norsk grunnskole* med en skiss till läroplan för åk 1-10. Intressant läsning för alla som verkar för drama som ämne i skolan. På följande sätt inleds beskrivningen av syftet (i svensk översättning):

Ämnet drama/teater är både ett konst- och kulturämne, och ett uttrycks- och bildningsämne. Det är ett estetiskt ämne med rötter i teaterkonst och dramatisk lek. Drama/teater har en potential för nya insikter om människans tillvaro och existensvillkor. Det är ett innovativt och kollektivt skapande ämne som främjar medvetenhet om viktiga mänskliga och samhällsmässiga teman. Ämnet är till sin natur tvärvetenskapligt och kan också användas som estetisk arbetsform tvärs igenom skolans läroplan.

Barn och ungas vardagsliv estetiseras, det vill säga att sidor av unga människors val och uttrycks sätt innebär iscensättning och tolkning av egna och andras roller. Det gäller både för digitala möten och i mänskligt samspel. Social status, identitet och tillhörighet uttrycks genom vardagens många spel. Estetiskt formspråk skapar ramar för vem man är, vem man önskar vara eller drömmer om att bli.

Drama och teaterämnets målsättning är både att ge konstupplevelse och att ge deltagarna insikter om demokrati, livskunskap och hållbar utveckling.

Läs mer om ny läroplan för drama/teater på www.dramaogteater.no A.G. ■